

KUSTAVIN KUNNAN STRATEGIA 2026 - 2030

Kunnanhallitus 9.3.2026

Valtuusto

1. KUSTAVIN KUNNAN STRATEGIA VUOSILLE 2026–2030

Kuntalain mukaan kunnassa tulee olla kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Kustavin kuntastrategia on viimeksi hyväksytty valtuustokaudella 2021–2025. Valtuustokaudelle 2025–2029 tarkistettavassa strategiassa huomioidaan kunnan toimintaympäristössä taloudessa tapahtuneet ja ennakoitavissa olevat muutokset.

Kustavin kunnan merkittäviä strategisia tavoitteita ovat kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden sekä kunnan elinvoiman edistäminen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tasapainoista ja investoinnit mahdollistavaa taloudenpitoa. Strategiaan on myös kirjattu Kustavin kunnan keskeiset arvot ja toimintaperiaatteet sekä palvelulupaukset, joilla strategiaa ja kunnan palvelutehtävää toteutetaan.

Pitkälle aikavälille laadittua strategiaa tarkistetaan valtuustokausittain ja tarvittaessa jo valtuustokauden aikana. Strategian pohjana on arvio nykytilanteesta ja niistä toimintaympäristön muutoksista, jotka vaikuttavat kunnan palvelutehtävän toteuttamiseen. Strategiatyön pohjaksi on edelleen asetettu Kustavin kunnan ”kuningasajatus” ja määritelty sen saavuttamisen kannalta keskeiset strategiset tavoitteet sekä niiden toteutumisen kannalta kriittiset menestystekijät.

Strategian päivittäminen valtuustokaudelle 2025–2029 valmisteltiin yhteistoiminnassa kunnan henkilöstön, luottamushenkilöiden ja viranhaltijajohdon, nuorisovaltuuston sekä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa. Lisäksi strategiasta on pyydetty lausunnot kunnan lautakunnilta, nuorisovaltuustolta ja vanhus- ja vammaisneuvostolta.

Strategian valmistelun yhteydessä kartoitettiin kunnan talouden tilaa ja sen tulevaisuuden näkymiä sekä niitä ennakoitavissa olevia muutostekijöitä, joihin kunnan tulee varautua tai hyödyntää toimintansa ja taloutensa suunnittelussa. Valmistelun perusteella on päivitetty kunnan strategiset tavoitteet ja kriittiset menestystekijät, joilla strategiaa toteutetaan kuluvalle valtuustokaudella.

Erikseen laadittavassa Kustavin kunnan tulevaisuusohjelmassa määritellään konkreettisia toimenpiteitä ja linjauksia, joilla edistetään valtuustokauden strategisten tavoitteiden toteutumista aina vuoteen 2030.

Vuosittain laadittavalla kunnan talousarviolla ja toimintasuunnitelmalla toteutetaan toimenpiteitä strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kuntalain mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Strategian toteutumista seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seuranta ja raportointia viranhaltijoiden, lautakuntien ja kunnanhallituksen toimesta.

2. KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOSTRENDIT

Strategiatyön yhteydessä on kartoitettu kunnan toimintaympäristössä tapahtuneet ja ennakoitavissa olevat muutokset, jotta voi niihin varautua tai niitä hyödyntää.

Kunnan haasteiksi nousevat edelleen turvallisuusuhat, syrjäytyminen, syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen, ilmastonmuutos ja lajikato sekä talouden epävarmuus.

Uusina ja/tai vahvistuneina megatrendeinä on huomioitu Sitran tammikuussa 2026 esiin nostamat megatrendit:

Pitkäikäisten yhteiskunta, jonka mukaan Suomessa on pian enemmistö ikääntyneitä ja vähemmistö nuoria. Syntyvyys on erittäin alhaisella tasolla ja väestönkasvu tulee maahanmuutosta. Elinaikojen pidentyminen on myös merkittävä onnistuminen ja mahdollisuus. Se edellyttää siirtymistä kohti monimuotoista ja pitkien elämänsaarien yhteiskuntaa. Tähän tarvitaan jatkuvaa oppimista, uudenlaista yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuuden arvostamista.

Maailmanjärjestyksen murros mittaa demokratian voiman, mikä edellyttää panostamista luotettavaan tietoon, ihmisten vaikutusmahdollisuuksiin ja demokratiainnovaatioihin.

Ympäristökriisi pakottaa sopeutumaan ja uudistumaan, koska luonnon kantokyvyn rajat on ylitetty ja ilmastonmuutoksen ja luontokadon seuraukset pahenevat. Miten uudistamme kuntamme sellaiseksi, että se lisää luonnon elinvoimaa? Mahdollisuuksia löytyy esimerkiksi kiertotaloudesta ja luontopääoman vahvistamisesta, uusiutuvasta energiasta sekä luonnon tarjoamista virkistys- ja terveyspalveluista.

Tekoäly mullistaa yhteiskunnan perustaa. Tekoälyn haastaessa esimerkiksi tutkimusta, koulutusta ja päätöksentekoa kunnan tulee pysyä, resurssiensa rajoissa, mukana tekoälyn käyttöönotossa ja kehityksessä. Tekoälyllä voidaan lisätä toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta.

Kustavin kuntastrategialla ja sen mukaisella toiminnalla hillitään muutosten negatiivisia vaikutuksia sekä hyödynnetään haasteiden ratkaisemisesta syntyviä uusia toimintatapoja.

Kustavin kunnalle mahdollisuuksina näyttäytyvinä muutostrendeinä nostettiin esiin työn tekemisen ja työelämän murros, digitalisaatio ja teknologian murros, monipaikkaisuus ja ihmisten elämäntapojen ja -arvojen muutos sekä asukkaat ja yhteisöt kunnan voimavarana.

Uuden demokratian, kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien ja yhteisöllisyyden muutostrendit edellyttävät kunnan toimintatapojen muuttamista ja yhteistyön lisäämistä. Toimintatapojen muutos sisältää asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa siirtymisen organisaatiokeskeisestä lähestymistavasta asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävään aitoon yhteistyöhön, jossa hyödynnetään kunkin asiaryhmän ympärille muodostuvia ekosysteemejä.

3. KUSTAVIN KUNNAN KUNINGASAJATUS 2030

Kustavin kunnan kuningasajatuksessa nostetaan esiin kunnan ainutlaatuiset mahdollisuudet ylläpitää ja vahvistaa kunnan elin-, veto- ja pitovoimaa, mikä tekee kunnasta lumovoimaisen ympäristön onnelliselle elämälle ja menestyksekkäälle yrittämiselle.

“Kustavi on itsenäinen ja elinvoimainen saaristolainen kunta, joka tarjoaa lumovoimaisen, yhteisöllisen ja turvallisen paikan elää, asua, yrittää ja lomaila”

Kustavin kunnan tulevaisuudenkuvassa 2030 piiryy itsenäinen ja omia vahvuuksiaan hyödyntävä elinvoiman edelläkävijä, joka rakentaa tulevaisuuttaan ja vakaata talouttaan vastuullisesti ja aidossa yhteistyössä kunnan asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhteistyön ja vastuullisen päätöksenteon tuloksena on elinvoimainen kunta sekä hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat.

4. KUSTAVIN KUNNAN SLOGAN

Kunnan slogan tai johtoajatus mielletään kunnan markkinointiin tarkoitetuksi vakiinnutetuksi lauseeksi tai fraasiksi, joka parhaimmillaan kiteyttää kunnan tavoitteet, vahvistaa kuntaan liittyviä myönteisiä mielikuvia ja edistää kunnan muistettavuutta. Kunnan markkinoinnissa ja mainetyössä voidaan käyttää myös muita eri kohderyhmille ja eri tilanteisiin suunniteltuja toistettavia lausahduksia.

”Saariston kuningaskunta” on laajasti tunnettu ja kuntaa hyvin kuvaava fraasi, joka on hyvin erottuvasti edistänyt mielikuvaa kunnan itsenäisyydestä ja erityisyydestä sekä ainutlaatuisuudesta. Ilmausta voidaan käyttää rinnan uuden graafisen ilmeen kanssa.

5. KUSTAVIN ARVOT

Kunnan arvoilla määritellään toiminnan ja toimintatapojen periaatteita, jotka ohjaavat toiminnan suunnittelua ja valintoja. Arvot myös nostavat esiin asioita, joita kunnassa pidetään tärkeinä. Ne vaikuttavat myös kunnan johtamiseen ja kuntaorganisaation toimintaan sekä yhteistyöhön kunnan asukkaiden ja sidosryhmien kanssa.

AVOIMUUS	YHTEISÖLLISYYS	VASTUULLISUUS
<p>Hyödynnämme asioiden valmistelussa kuntalaisten, kesäasukkaiden, yrittäjien ja yhdistysten sekä sidosryhmien osallistumisen yhteisen tulevaisuuden määrittelyyn.</p> <p>Toimintamme on avointa ja läpinäkyvää.</p> <p>Edistämme osallisuutta ja kehitämme monipuolisesti eri viestintäkanavia. Tiedotamme aktiivisesti ja oikea-aikaisesti. Avoimuus luo luottamusta ja kasvattaa kunnan sosiaalista pääomaa.</p>	<p>Yhteisöllisyytemme syntyy aidosta yhteishengestä, osallistumisesta ja välittämisestä sekä päivittäisistä ja aidosta kohtaamisista kuntalaisten, kesäasukkaiden, yhdistysten ja yritysten sekä muiden sidosryhmien kanssa.</p> <p>Yhteisöllisyys ja ystävällisyys sekä viihtyisä saaristoympäristö tekevät Kustavista turvallisen paikan asua ja yrittää.</p>	<p>Teemme kunnan elinvoiman, talouden sekä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden kannalta oikeita ja käyttäjälähtöisiä ratkaisuja sujuvan arjen mahdollistamiseksi.</p> <p>Huolehdimme kunnan toiminnan vastuullisuudesta ja turvaamme tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Päätöksenteossamme vastuullisuus näkyy konkreettisina ja ymmärrettävinä tekoina.</p> <p>Teemme osuutemme saaristoluonnon suojelemiseksi ja sen monimuotoisuuden säilyttämiseksi Saaristomerellä sekä Selkämerellä.</p>

6. KUSTAVIN KUNNAN PALVELULUPAUS

Kunnan perustehtävänä on järjestää ja tuottaa palveluja kuntalaisille, muille kunnan asukkaille sekä yrityksille, yrittäjille ja yhdistyksille. Palvelulupaus ilmaisee kunnan tavan toimia!

Kunnan palvelut	Saavutettavuus	Osallisuus ja vuorovaikutus
<p>*Suoritamme tehtävät oikea-aikaisesti ja ripeästi sekä luvatussa aikataulussa</p> <p>*Kunnan palvelut perustuvat käyttäjälähtöisyyden ja palvelualttiuden asenteisiin</p> <p>*Tiedotamme palveluista aktiivisesti ja ajantasaisesti</p>	<p>*Vastaamme kaikkiin asukkaiden ja yrittäjien yhteydenottoihin ilman aiheetonta viivytystä</p> <p>*Olemme virka-aikana puhelimitse saavutettavissa saman päivän aikana ja/tai vastaamme soittopyyntöön 24 tunnin kuluessa</p> <p>*Vastaamme sähköposteihin ilman aiheetonta viivytystä</p>	<p>*Tarjoamme kaikille kunnan asukkaille mahdollisuuden aidosti osallistua heille merkityksellisiin ja heidän arkeensa vaikuttaviin asioihin</p> <p>*Varmistamme rakentavan keskusteluyhteyden sekä kuntalaisten kanssa, että organisaation sisällä</p>

7. KUSTAVIN KUNNAN STRATEGISET TAVOITTEET JA KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT 2026 - 2030

1. Elinvoiman edelläkävijä
 - Yritysten ja yrittäjyyden toimintaedellytysten edistäminen
 - Matkailun ja tapahtumien edistäminen
 - Asukas- ja työpaikkamäärän kasvattaminen
 - Keskustan ja kylien elävöittäminen
 - Viestinnän ja markkinoinnin tehostaminen
 - Osaava ja motivoitunut henkilöstö

2. Aukkaiden hyvinvoinnin edistäminen ikä- ja perhemyönteisessä Kustavissa
 - Yhteisöllisyyden, osallisuuden, yhdistys- ja yritystoiminnan edistäminen ja aktivointi
 - Viihtyisä ja turvallinen lähiympäristö
 - Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus
 - Taide- ja kulttuuritoiminnan, kirjastopalvelujen sekä liikunnan edistäminen

3. Asuin- ja elinympäristöstä huolehtiminen
 - Saaristo- ja selkämeren suojelu
 - Ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen
 - Kunnallistekniikan laatutason ylläpitäminen
 - Puistojen ja virkistys-/viheralueiden huomioiminen maankäytön suunnittelussa

4. Tasapainoinen ja investoinnit mahdollistava talous
 - Toiminnan ja talouden yhteensovittaminen
 - Investointien määrän ja laatutason sovittaminen kunnan taloudellisen kantokyvyn mukaisesti
 - Strateginen omistaminen ja palvelujen vaihtoehtoiset järjestämistavat
 - Korjausvelan pitkänajan hallinnointi ja suunnittelu
 - Maltillinen verotus

8. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Strategiaa toteutetaan vuosittaisten talousarvioiden toiminnallisilla tavoitteilla ja investoinneilla sekä kunnanhallituksen päättämällä ohjelmilla.

Kunnanhallituksen hyväksyttäväksi laaditaan erillinen strategian toteuttamista ohjaava tulevaisuusohjelma, jossa tarkennetaan menestystekijöiden saavuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet sekä muut tavoitteiden toteuttamista edistävät toimenpidekokonaisuudet sekä niiden toteutumisen seurantaan tarvittavat mittarit.

Strategian toteutumista seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seuranta ja raportointia viranhaltijoiden, lautakuntien ja kunnanhallituksen toimesta. Seuranta ja arviointia toteutetaan laadittavan tulevaisuusohjelman mukaisilla mittareilla.

Toteumat käsitellään vuosittain tarkastuslautakunnassa sekä valtuuston toimesta tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.